

PM

UPPDRAG 13012309 JÄMTKRAFT

**NATURVÄRDESMONITORERING AV SKOGSOMRÅDEN VID LUGNVIKSVERKET,
FASTIGHETERNA NORR 1:6 OCH ÖSTERSEM 3:320, ÖSTERSUNDS KOMMUN**

Figur 1. Det större inventeringsområdet på fastigheten Norr 1:6 avgränsat i gult (2) och det mindre inventeringsområdet på fastigheten Östersem 3:320 avgränsat i rött (1).

2020-11-09

SWECO ENVIRONMENT

STEFAN GRUNDSTRÖM
GRANSKNING: JOHAN NYQVIST

Metodik och underlag

Inventeringen har utförts enligt svensk standard för NVI (SS 199000:2014) och består av en förstudie och en fältinventering. Förstudien utfördes för att identifiera potentiella värden och följs av en fältinventering som utfördes 13 oktober. Detaljeringsgrad "medel" har valts vilket innebär att naturvärdesobjekt större än 0,1 ha och linjeformade objekt som är minst 50 meter långa och 0,5 breda har eftersökts. Identifierade naturvärdesobjekt har bedömts och klassificerats till naturvärdesklasserna enligt tabell 1. Det innebär högsta (Klass 1), högt (klass 2), påtagligt naturvärde (klass 3) eller visst naturvärde (klass 4). För skogsområden gäller enligt standarden att Högt naturvärde (klass 2) motsvarar skogsstyrelsens Nyckelbiotoper och Påtagligt naturvärde (klass 3) motsvarar Skogsstyrelsens kategori Objekt med naturvärde.

Signalarter används vid en naturvärdesinventering i skog för att lokalisera och urskilja skogsbestånd med naturvärden. Med signalarter menas naturvärdesindikatorer som genom sin närvaro indikerar att ett område har kontinuitet som skogsmark och att det finns värdefulla strukturer i form av t ex död ved och gamla träd. Förekomst av en eller flera signalarter är ofta tecken på att ett avvikande skogsområde kan klassificeras som ett område med naturvärde eller som en nyckelbiotop enligt Skogsstyrelsens inventeringsmetodik. De flesta av signalarterna är lavar eller vedsvampar och är igenkännliga under större delen av året.

De underlag som använts inför fältinventeringen har främst varit:

- Skyddad natur från Naturvårdsverket,
- Skogsstyrelsens Skogens pärlor,
- Artportalen för perioden 1970-2020,
- Underlag från Östersunds kommun angående områdenas skogsbruksstatus.

Naturvärdesklass	Betydelse för biologisk mångfald	Förtydligande
1. Högsta naturvärde	Störst positiv betydelse	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
2. Högt naturvärde	Stor positiv betydelse	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
3. Påtagligt naturvärde	Påtaglig positiv betydelse	Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.
4. Visst naturvärde	Viss positiv betydelse	Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Figur 2. Beskrivning av naturvärdeklasser från SIS-standarderna.

Resultat av förstudien och fältbesöket 13 oktober

Det finns inga uppgifter i någon offentlig databas eller rapport som beskriver något om naturen inom det inventerade området förutom en enstaka artuppgift från Skogens Pärlor där brudsporre uppgetts från delområdet 2. Vid studier av äldre flygbilder framkommer att delområde 2 var mera öppet för 50 till 60 år sedan under den period då det bedrevs militär verksamhet där.

Delområde 1

Det mindre området (ca 1 ha) väster om värmeverket, se figur 1, består av skogsmark och kal mark och är delvis belägen i en kraftledningsgata med trivial gräs- och högörtvegetation. Den södra delen består av ett brukat skogsbestånd med några äldre träd. Området saknar naturvärden i form av t ex äldre träd, rödlistade arter och värdefulla småbiotoper och har bedömts ha obetydliga naturvärden. Fotografier från delområdet finns i figur 3 och 4.

Figur 3. Den södra delen av delområde 1 med brukad skogsmark.

Figur 4. Den norra delen av delområde 1 som ligger i kraftledningsgatan.

Delområde 2

Delområdet är cirka 20 ha stort och består mest av blandskog men också myrmark i norra delen närmast E14 (se figur 1). Marken är frisk till blöt och påverkad av kalk liksom all annan mark kring Östersund. I trädsiktet är det mest gran men även glasbjörk, sälg, asp, gråal och tall. Området är en del av ett tidigare militärt övningsfält och ingår inte i kommunens skogsbruksplan som ett skogsbestånd. Det är i en igenväxningsfas efter en tidigare mer öppen karaktär då övningsverksamheten bedrevs här. Det är gott om diken i området som påverkar både den fuktiga skogen och myrmarken.

Vanliga arter i fältsiktet i skogen är t.ex. lundbräken, skogsbräken, humleblomster, älggräs, harsyra och tuvtåtel samt revlumner, kruståtel, lingon och blåbär på torrare mark. I skogsmarkens bottenskikt dominerar husmossa, kammossa och granvitmossa. Skogsmarkens södra del är belägen på torrare mark och är mera tydligt påverkad av senare tiders skogsbruk. I denna finns ett stort bestånd av yngre asp. Skogsbestånden saknar äldre träd och den relativt begränsade mängd död ved som finns är mest yngre rotvältor av gran.

I myrmarken är det mestadels vitmossor (*Sphagnum* sp.) i bottenskiktet men fläckvis finns rikindikerande brunmossor, bland annat gyllenmossa och piprensarmossa. I myrpartierna fältsikt är ljung, tuvull, ängsull, slidstarr, hundstarr, blåttåtel och grenrör vanliga arter. Av orkidéer återfanns överblommade exemplar av brudsporre, fläcknycklar och korallrot.

I den sydvästra delen finns ett litet öppet fuktängsstråk parti med tydlig kalkpåverkan där bland annat hårstarr och jämtlandsmaskros (rödlistad som nära hotad) påträffades sparsamt.

Delområdet har totalt sett ett visst biotopvärde på grund av den höga andelen lövträd och ett visst artvärde på grund av inslaget av krävande kalkgynnade arter. Det ger enligt bedömningsgrunderna i NVI-standardens ett påtagligt naturvärde (klass 3). Till bedömningen bidrar dock att området är tydligt hydrologiskt påverkat och att det saknas gamla träd. Området når därför inte upp till de biotopkvaliteter som motsvarar Skogsstyrelsens "objekt med naturvärde" vilket enligt standarden motsvarar påtagligt naturvärde. De artvärden som finns är också begränsade till en liten del av området och bedömningen stannar därför på **visst naturvärde (klass 4)**.

Figur 5. Vy över skogsmarken i delområdet västra del.

Figur 6. Dike i delområdets centrala del.

Figur 7. Myrmarken i delområdets nordöstra del nära E14.

Figur 8. Vy över skogsmarken i delområdets södra del.

Figur 9. Blad och nedvissnad blomställning av jämtlandsmaskros (*Taraxacum crocodes*).

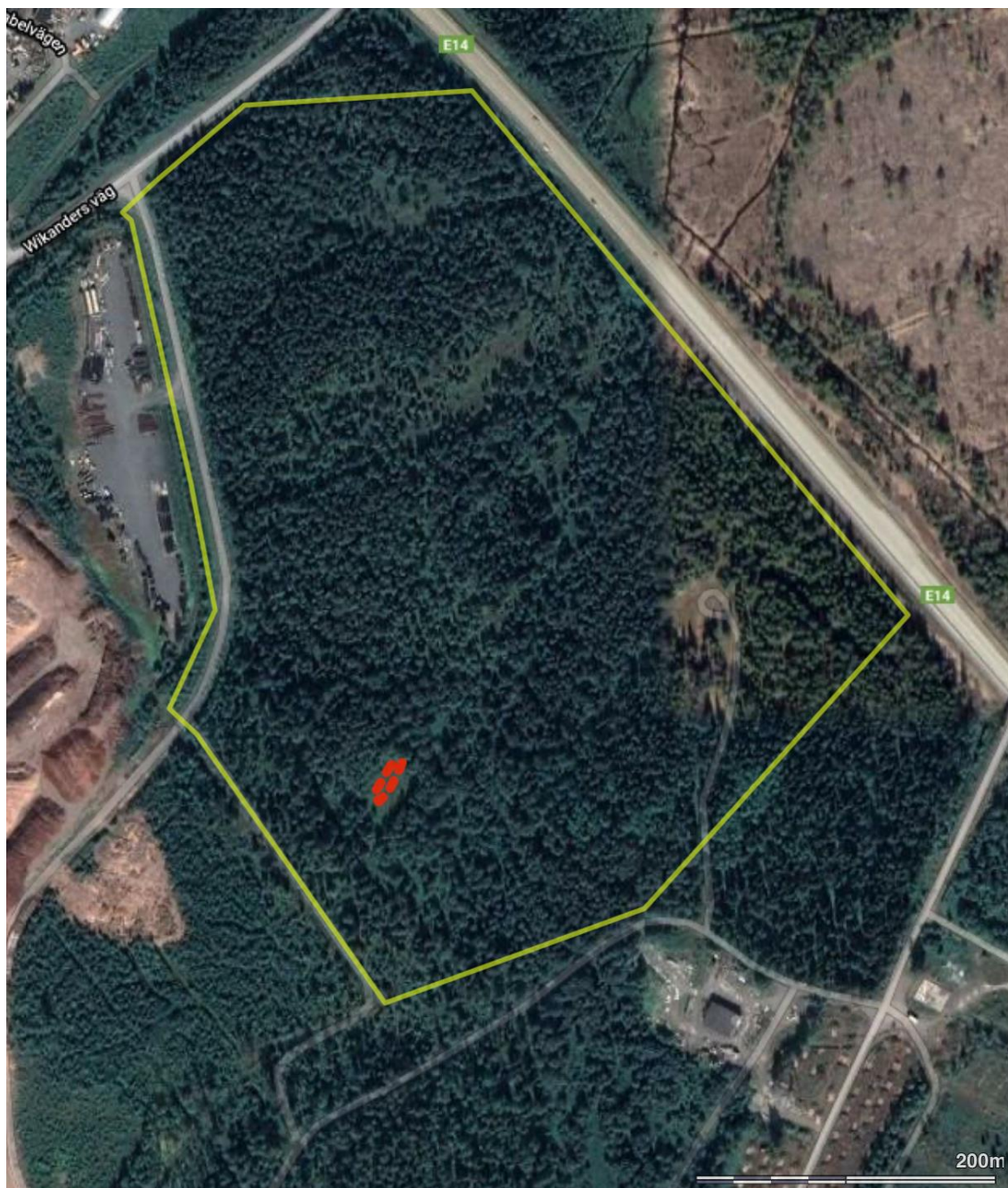
Artskyddsfrågor

I den sydvästra delen av delområde 2, se figur 10, finns en liten yta med öppen ängsvegetation på fuktig mark där ett exemplar av jämtlandsmaskros påträffades, se figur 9. Den är endemisk för Skandinavien och fridlyst enligt 8 § i Artskyddsförordningen (AF) samt rödlistad som NT (nära hotad). Enligt 8 § är det förbjudet att:

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar.

Den enklaste är att undanta denna del från exploatering. Om det inte är möjligt krävs troligen en ansökan till länsstyrelsen om dispens från artskyddsförordningen för denna relativt ovanliga art. Dispensskälen enligt 15 § AF är att det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen kommer inte att försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Alla orkidé-arter i Sverige är fridlysta enligt AF § 8. Före artskyddsförordningens tillkomst gjordes en generell fridlysning av alla orkidé-arter även om bara en del av arter är hotade på grund av problem med uppgrävning och handel. Skälet att fridlysa alla arter i orkidéfamiljen var bland annat att det är svårt för allmänheten att skilja på olika orkidé-arter. De orkidé-arter som påträffats vid denna NVI är allmänna i det här geografiska området och deras bevarandestatus kommer inte att påverkas av att området tas i anspråk för ny verksamhet. Enligt nuvarande praxis i hanteringen av fridlysta arter måste bevarandestatusen påverkas för att förbudsbestämmelserna i AF ska falla ut.

Figur 10. Kartbild där växtplatsen för jämtlandsmaskros är avgränsad med rött.